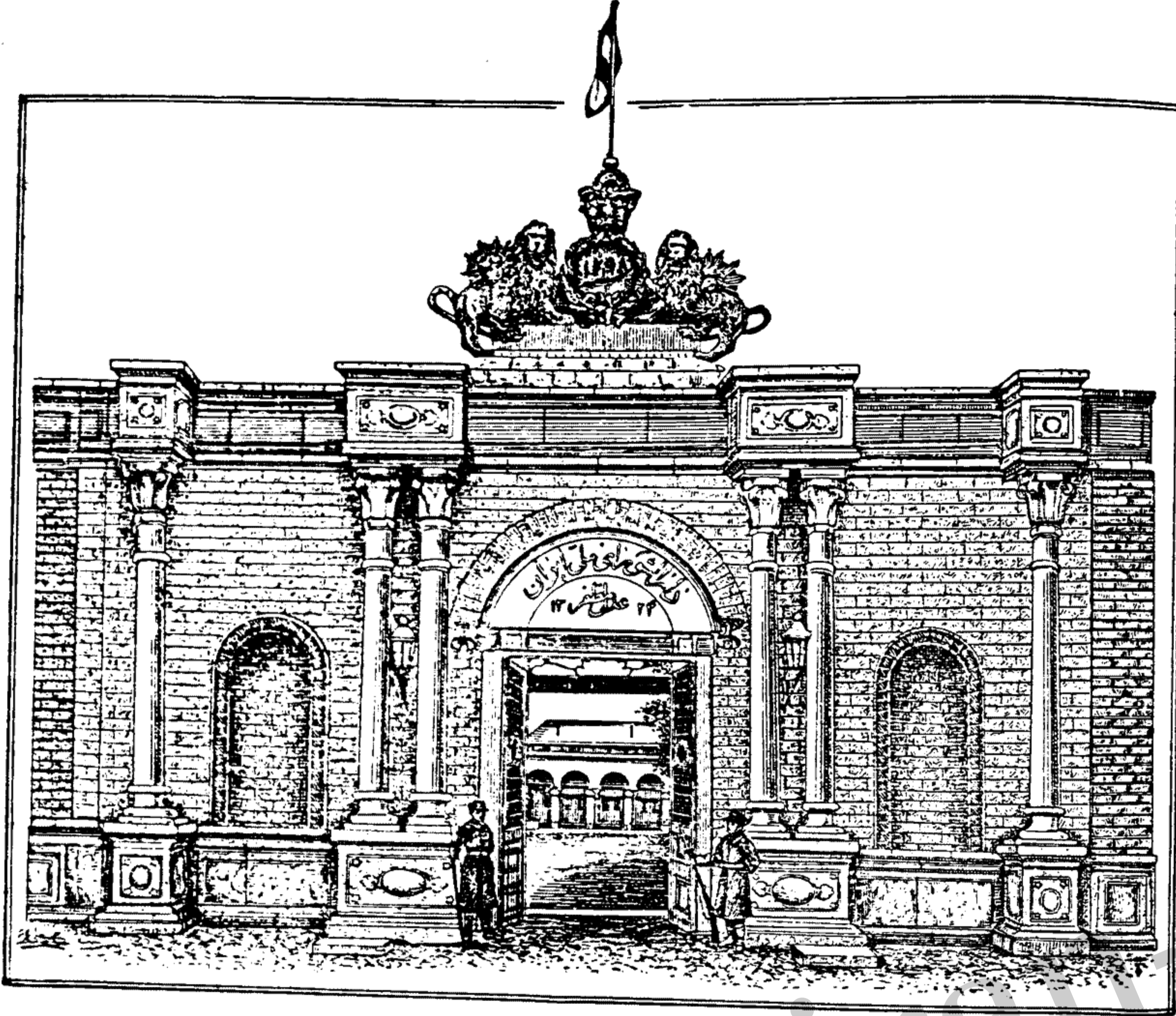

دوره ششم تقنینیه

<p>جلسه ۱۵۸</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۱۲۳</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنجشنبه ۲۷ مهرماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۴۶</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمه تك شماره يك قران</p>

فهرست مندرجات

مذاکرات مجلس دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۲۲ مه ماه ۱۳۰۶ طابق ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۴۶

جلسه ۱۵۸

(غائبین با اجازه جلسه قبل)

(مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر برپاست)

آقای پیرنیا تشکیل گردید

(صورت مجلس روز سه شنبه ۲۵ مهر را

آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

آقایین: کی استوان - امام جمعه شیراز - ضیاء -

زرع - محمد تقی خان اسعد - فرشی - آیه الله زاده

اصفهان.

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	مذاکره نسبت بخر کیمسیون بودجه راجع بقرار داد تأمینیه و بیطرفی منعقدہ بین دولت ایران و اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی و تصویب آن	۲۵۴۵	۲۵۵۱
۲	مذاکره نسبت بخر کیمسیون بودجه راجع به استخدام مسیو مارنن متخصص ذوب آهن	۲۵۵۱	۲۵۵۵
۳	قانون اجازه مبادلہ عہدنامہ تأمینیه و بیطرفی منعقدہ بین ایران و اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی	۲۵۵۶	۲۵۵۹

(غائبین بی اجازه جلسه قبل)

آقایان : اسدی - اعظمی - نظام مافی - مهدوی - عباس میرزا - افسر - مسعود - حاج حسن آقا ملک جوانشیر - میرزا حسن خان وثوق - حاج غلامحسین ملک - زعیم

(دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل)

آقایان : عرقی - شریعت زاده - میرزا ابراهیم آشتیانی - ملک آرائی - محمود رضا

(دیر آمده بی اجازه جلسه قبل)

آقای شیروانی

رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست یا نه ؟
(گفتند - خبر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد. آقای کازرون کازرونی - بنده میخواستم تقاضا کنم که عهد نامه تأمینیه و بیطرفی مطرح شود.

عده از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - آقای رفیع و یسائی و یکنفر دیگر از آقایان هم همین تقاضا را کرده اند مخالفی ندارد ؟

(گفتند خبر)

یسائی - بنده عرضی دارم. اجازه می فرمائید ؟

رئیس - بفرمائید.

یسائی - عرض میشود که پدس ما معهود بود که عهد نامه تأمینیه جزو دستور مجلس هست و بنده پیشنهاد کرده که در دستور مقدم باشد. چون جلسه سابق آخر جلسه بود بالاخره درست توجهی نشد و نظر ما هم این بود که جزو دستور هست و بهمین مناسبت هم اداره تقنینیه اخطار کرده است که اگر نظریاتی هست بگویند که اینکه یک اعتراضی هم شده است و طبع شده است در اینصورت بنده پیشنهاد کردم که مقدم بر سایر مطالب دستور باشد

رئیس - عهد نامه تأمینیه جزو دستور نبود. برروز عرض

کردم که اگر پیشنهادانی را چید دستور هست بایستی در اول جلسه آتی به بشود. اخطاری هم که از طرف اداره تقنینیه شده است بموجب ماده ۳۲ نظامنامه داخلی بوده است (عده از نمایندگان - صحیح است) در کلیات مخالفی هست ؟ (گفتند - خبر)

رئیس - رأی گرفته میشود بشور در مواد آقایان که شور در مواد را تصویب می کنند قیام فرمایند. (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. در فصل اول معارضی هست یا نه ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - فصل دوم چطور ؟

(گفتند - خبر)

رئیس - فصل سوم ؟

(مخافی نداشت)

رئیس - فصل چهارم مخالفی دارد ؟

(کسی مخالف نبود)

رئیس - در فصل پنجم چطور ؟

(مخالفی نشد)

رئیس - در فصل ششم و هفتم و هشتم هم اعتراضی نیست (گفتند - خبر)

رئیس - صورت مجلس نمره اول. آقای دکتر مصدق در این قسمت پیشنهادی داده اند که طبع و توزیع شده است. آن قسمت از پیشنهاد آقای دکتر مصدق که حاوی اعتراض است قرائت میشود

(شرح آتی قرائت شد)

لذا این جانب نظریات خود را بموجب ماده ۳۲ نظامنامه مجلس شورای ملی بعنوان رجوع بکمیسیون اینطور اظهار میکنم : در صورت مجلس نمره ۱ اضافه شود : مواد این عهد نامه خلی بعهده دولت ایران

در جامعه ملل نمیرساند. دکتر محمد مصدق دکتر مصدق - بنده خیلی تشکر میکنم از دولت که در حقیقت در این موقع باین نظر خیلی خوب یک اقدام کرده است و این قرار داد تأمینیه وی طرفی را منعقد کرده است و حقیقتاً برای همه ما که جوی خیلی ناشت و خوش وقتی است. از این جهت بنده خوشوقت و متشکره و بکمال موافقتی که با این عهد نامه داریم فقط خواستم یک نظریه این جا اظهار کنم که خودم در تحت این نظریه رأی میدهم زیرا هر دولتی با دولت دیگر با یک دولت دیگر عهد نامه از سابق داشته است البته باید محفوظ باشد. و مقررات هر عهد نامه که دولت امضا کرده است باید کاملاً محفوظ باشد و اگر دولت تعهداتی را که در سابق کرده است اجرا کند بهترین وثیقه برای اجرای تعهدات است که در آتیه میکند. لذا من خودم از این نقطه نظر باین قرار داد رأی میدهم که تعهداتی که دولت ایران دارد در سر جوی خودش هست و این عهد نامه بی طرفی و تأمینیه خلی بعهده سابقه ایران چه با یک دولت و چه با سایر دول جامعه ملل وارد نمی آورد و خودم در تحت این نظر رأی میدهم.

شیروانی مخبر کمیسیون بودجه - البته چون نماینده محترمه در فرمایشات خودشان با اختصار کوشیدند بنده هم مختصراً جواب عرض خواهم کرد. قطع نظر از اینکه باید دید اساساً عهدی که مادر مقابل جامعه ملل داریم در موقع مقتضی خودش چه تسبیحی برای مملکت ما دارد و عهدی را که سایر دول در مقابل مجمع اتفاق ملل داشته اند چه نتیجه برای آنها حاصل شده است مثل چین و حبشه و سودان و جاهای دیگر و اینها البته باید در جوی خودش گفته شود. و قطع نظر از اینکه ما مطالعاتی که بنده در روز و دیشب کرده ام و تقریباً هفت فقره سابقه دارد که اعضاء مجمع اتفاق ملل با یکدیگر و غیر اعضاء مجمع اتفاق ملل با اعضاء مجمع اتفاق ملل هم قرار داد های تأمینیه بسته اند و هم قرار داد جنکی بسته اند و همینطور آلمان

و روس قرار داد تأمینیه بسته اند و در کنفرانس لوکارنو هم تصدیق شده که منافاتی با عهد آلمان در مقابل مجمع اتفاق ملل ندارد و قطع نظر از آنکه این مراحل که جواری خیلی مفصلی داشت و البته در مقابل اعتراضات مفصل ایشان میبایستی عرض شده باشد. معیناً دولت ایران برای احترام عهد خودش در مراسم این مسئله را منظور و تأمین کرده است و تا آن درجه که برای دولت ما منفعات دارد منظور شده و البته رعایت خواهد شد

آقای سعید بقوب - بر او

(خنده نمایندگان)

رئیس - رأی گرفته میشود...

دکتر مصدق - یک صورت مجلس دیگر را هم بنده اعتراض کرده بودم...

رئیس - آن را چید بعد است حالا موقعش نیست رأی گرفته میشود باز چید این پیشنهاد بکمیسیون. یکنفر از نمایندگان - مسترد کردند

رئیس - (خطاب بدکتر مصدق) مسترد گردید

دکتر مصدق - بنده باین ترتیب رأی میدهم جمعی از نمایندگان - رأی بگیریید

رئیس - باید رأی گرفت برای ارجاع بکمیسیون. آقایان که ارجاع این پیشنهاد را بکمیسیون قبل توجه می دانند قیام فرمایند

(معدودی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. دیگر معارضی ندارد ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس نمره دوم. آقای دکتر مصدق

اعتراض دیگری دارند. قرائت میشود.

(اینقسم قرائت شد)

این جانب نظریات خود را بعنوان رجوع بکمیسیون

اینطور اظهار میکنم که در آخر صورت مجلس اضافه شود :

و همچنین تعهدات فصل چهارم عهد نامه تأمینیه و بن طرفی در باب مجازات اتباع هر يك از متعاهدین در خاک دیگری مربوط بمواردی که در فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده نیست. دکتر محمد مصدق دکتر مصدق - این جا بنده نظرم فقط برای رفع سوء تفاهم است و مقصود دیگری ندارم. در فصل اول این قرار داد نوشته است که تمام مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ کاملاً بجای خودش باقی است در فصل اول اینطور نوشته است و این مسئله چون در فصل اول نوشته شده است دیگر در صورت مجلس دوم تکرار آن بنظر بنده ضرورت نداشت زیرا که در صورت مجلس دوم اینطور مینویسد که : مطلق مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ که جزء و کلاً اعتبار خود را محفوظ میدارد تعهدات فصل دوم عهد نامه تأمینیه و بنی طرفی که در تاریخ امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است در باب وارد نکردن قوای مسلحه بمحدود متعاهد دیگر مربوط بمواردی که در فصل ششم عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده و نیز توضیحاتی که نسبت باین فصل داده شده است نیست نظر بنده این است که وقتی که در فصل اول کاملاً قید شده است که عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ بحال خود باقی است و معتبر است دیگر بنصورت مجلس ابداً ضرورت ندارد. چون لازم نیست که این صورت مجلس فصل اول را تأیید کند و عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ تمام موادش بقوت خود باقی است و در اینصورت تأیید فصل ششم آن عهد نامه در اینجا ضرورتی ندارد ولی چون این اقدام در اینجا شده بنده لازم دانستم پیشتر دگم که اضافه شود که :

بن فصل چهارم عهد نامه بن طرفی هم فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ هیچ مربوط نیست. چون در فصل چهارم می نویسد : چون هر يك از طرفین متعاهدین قصد

دارند در امور داخلی طرف متعاهد دیگر مداخله نمایند و تبلیغات و بامبارزه بر علیه دولت طرف دیگر نکنند مستخدمین خود را در خاک متعاهد دیگر از اینگونه عملیات اکیداً ممنوع خواهند داشت

بعد می نویسد : اگر اتباع یکی از طرفین متعاهدین در خاک متعاهد دیگر اقدام بعملیات تبلیغات و مبارزاتی که مصادر امور آن مملکت آرا منع نموده باشند نمایند دولت آن مملکت حق خواهد داشت مرتکبین را به مجازاتهای مقرر رسانده و از عملیات آن ها جلوگیری نماید . -

نظری است که اینجا اتباع کله عام است و ممکن است شامل همه اتباع ایران بشود خواه مأمورین سیاسی دولت و خواه غیر سیاسی و نظر باینکه در فصل ۲۲ عهد نامه ۱۹۲۱ مصونیت اتباع سیاسی دولت ایران و روس در خاک یکدیگر کاملاً معین شده است لهذا بنده خواستم عرض کنم که فصل چهارم این عهد نامه مربوط بمواردی که در فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده نیست. گرچه لازم نبود این مسئله تأیید شود ولی چون مسئله نظری است باید گفته شود که مفاد فصل چهارم این عهد نامه در مقررات فصل ۲۲ عهد نامه ۱۹۲۱ اثری ندارد و آن عهد نامه کاملاً بقوت خودش باقی است. فقط بنده خواستم توضیح بدهم و مقصود دیگری ندارم و آقایان هم البته دارای همین نظر هستند و لهذا این پیشنهاد را پس میگیرم.

رئیس - آقاي دشتی

دشتی - بنده را گذار میکنم به آقای بیات.

رئیس - آقاي بیات

مرآضی قلیخان بیات - عرض میشود این جا این پیشنهاد را که آقای دکتر مصدق فرموده اند در این قسمتی که در این فصل نوشته شده با آن قسمتی که آقای دکتر مصدق پیشنهاد کرده اند يك اختلافی هست. اینجا در این صورت مجلس نوشته شده است که مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه

۱۹۲۱ جزء و کلاً باعتبار خودش باقی است و چون در فصل دوم این عهد نامه بن طرفی و تأمینیه مقرر میشود که هیچيك از طرفین حق ندارند قسوتی مملکت دیگری وارد کنند و از این قسمت خود داری کنند و این فصل البته با آن فصل ششم عهد نامه سابق يك اختلافی پیدا می کند و چون در آنجا يك سند ملی دره است و در بن جا يكلی ممنوع می کند و چون این ممنوعیت بآن فصل مربوط می خورده لهذا این جا نوشته اند که آن فصل اعتبار خودش باقی است. ولی در آن قسمتی که آقای دکتر مصدق در جمع به فصل چهارم این عهد نامه تأمینیه فرمودند این فصل مربوط به فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ نیست محضاً در این فصل قید شده است که نظر به تعهدات مقرر در فصل چهارم و پنجم عهد نامه ۱۹۲۱ چون هر يك از طرفین متعاهدین قصد دارند در امور داخلی یکدیگر مداخله نکنند لذا مستخدمین خود را از تبلیغات و مبارزه بر علیه دولت طرف ممنوع میکنند و بعد میگویند اگر اتباع هر يك از دولتهای این قبیل اقدامات نمودند دولت دیگر میتواند از عملیات آنها جلوگیری نکند و هیچ وجه من الوجوه در این فصل اسمی از فصل ۲۲ برده نشده و مربوط به فصل ۲۲ هم نیست. چونکه فصل چهارم فقط مربوط است به فصل چهارم و پنجم عهد نامه سابق و به فصل ۲۲ عهد نامه سابق هیچ مراجعه ندارد و به آن هم مربوط نکرده است. بنا بر این فصل ۲۲ عهد نامه سابق بجای خودش باقی است و آن اثراتی را که داشته است خواهد داشت و هیچ وجه من الوجوه این قسمت مربوط به آن قسمت نخواهد بود (نمایندگان - صحیح است) فقط این قسمت فصل چهارم مربوط به فصل ۴ و ۵ عهد نامه سابق است و مربوط به فصل ۲۲ نیست.

مخبر - نظر به اینکه توضیحات نماینده محترم در يك قسمت شاید يك محدوداتی داشت بنده تکمیل میکنم. فصل بیست و دوم را که نماینده محترم متعرض بودند

مربوط به مصونیت نمایندگان سیاسی دولتهای است. در مملکت دیگر هم این يك حق عمومی است که بر فرض اینکه در عهد نامه ها هم ذکر نشده باشد البته ایشان تصدیق میفرمایند که دید ملحوظ شود و این جزء يك اصولی است که نماینده سیاسی يك مصونیتی را دارد عم از اینکه يك عهدی در بین باشد یا باشد یعنی مأمورین سیاسی شامل کلمه اتباع هیچوقت نمی شوند. فصل چهارم قرار داد تأمینیه مربوط است بعد مداخلات و محضاً عدم سیاست بر علیه دولت متعاهد دیگر و عدم مداخلات در امور داخلی مملکت. در اینجا البته ایشان تصدیق میفرمایند که این فصل با رعایت نکات دقیقه و حفظ منافع و مصالح ایران در نظر گرفته شده و نوشته شده است و بنده نمیدانم که چه ترتیباتی بصورت مجلس دوم دارد. صورت مجلس دوم مربوط است باینکه طرفین متعاهدین حق نداشته باشند در سرحدات یکدیگر قوای مسلحه وارد کنند و اجازه ندهند قوای مسلحه وارد شود. حالا بنده نفهمیدم که این معاوضه را که تقریباً نماینده محترم در این جا در نظر گرفتند یعنی در عوض صورت مجلس دوم که ما داشته ایم يك جمله راهم در مقابل فصل چهارم اضافه بآن صورت مجلس نکنیم. چه ضرورتی دارد ما در اینجا یعنی طرفین تعهد میکنیم که اجازه ندهیم قوای مسلحه در سرحدات من وارد شود (بنده نمیخواهم وارد شوم در اینکه بن پیشنهاد يك ضررهای نظامی و سیاسی برای ما دارد) و هر قدر ارتباط بین فصل ۲۲ قرار داد بیست و یکم فوریه و صورت مجلس دوم و فصل چهارم قرار داد تأمینیه را بنده نفهمیدم که نظر ایشان چه بود که اینها را بهم ربط دادند جز اینکه يك معاوضه ایشان خواسته باشند بکنند.

رئیس - رأی گرفته می شود به ارجاع به کمیسیون دکتر مصدق - بنده مقصودم توضیح بود و پس گرفتم.

رئیس - در کلیات مخالفی نیست ؟

تقی زاده - بنده عرض دارم .

رئیس - بفرمائید .

تقی زاده - چه کاره‌ی خوب و چه کاره‌ای که ممکن است درش اختلاف نظر و بردی باشد هر دو بهتر است که با کمال دقت تدقیق شود و در طرافش گفتگو بشود و ملاحظاتی گفته شود و بعد از روی بصیرت تصویب شود . آقایان که در کمیسیون بوده اند البته از روی بصیرت رأی داده اند و آقایان دیگر هم که مطالعه دقیق کرده از روی بصیرت رأی میدهند بنده هم که شاید خوب مطالعه نکرده ام میخواستم از روی بصیرت رأی داده باشم پس بهتر این است که تذکره بشود و تذکره در کاره‌ی خوب هم مفید است و موجب استحکام کار است . مکرر بن جا گفته شده است که يك چیز خون که اظهار من لشم است نباید زیاد تذکره شود ولی اینطور نیست در هر کاری اگر زیاد صحبت شود بهتر است و قبل عمل میشود و در پارلمانهای دنیا عموماً این طور است . یکی از وزیری خارجه مریکا در يك رساله گفته است که در ظرف دو سبت ، سیصد سال گذشته يك مسئله یعنی يك فقره واحد در تاریخ تفرق نپفتده است که به پارلمان گنیس آمده باشد و چند نفر مخالفت نکرده باشند مقصود این است که در این باب هم مذکره بشود . بنده در باب عهدنامه تأمینیه يك ملاحظاتی داشتم و در کمیسیون هم دعوت کردند و در آنجا هم گفته شد و نظر بنده چنین آمد که در آن مطالب هیچ اختلاف نظری نموده نیست و همه آقایان هم موافق و متفق هستند . ولی برای اینکه این يك کار مهم و عظیمی است و کار خیلی مبارکی است و اگر یکی از اعضای مجلس بخواد بیشتر بفهمد که تمناً رأی بدهد و در این کار مبارک شرکت کند باید به او مجال داد که او هم مطلبش را بگوید و واضح شود که او هم بهره از رأی دادن داشته باشد .

حالا در این مسئله که این جا میان آمد و در کمیسیون

هم مذاکره شد مسئله تعهدات ایران در جامعه ملل یا عهود دیگر دولت بود بنده اصلاً درست نفهمیدم که در این میان اختلافی باشد . در اینکه دولت ایران و مجلس شورای ملی در عهود سابقه اش میخواهد عمل کند و قولی که داده است میخواهد محترم بشمارد بنده گمان ندارم که مخالفی در این باب باشد اگر در اصل مسئله (همه آقایان به این مسئله توجه بفرمائید) که ما با فلان دولت يك معاهده را بسته ایم یا يك قراری گذارده ایم و قولی داده ایم در صحیح بودن یا صحیح نبودن آن ممکن است مسئله نظری باشد و در آن موقع که میگردد اختلافی در بین باشد ولی بعد از آنکه گذشت و دولت تعهد کرد هر روز به يك روزی بدون سابقه و لاحقاً نمیتواند به او بگوید و نمیگوید هم که این خوب است عمل نشود مگر اینکه صلاح نبودن آن کار مسلم شود و مباحثه شود و يك اکثریت جدیدی بموجب يك قانون جدیدی یا ظهار میل ملت یا تصمیم دولت یا مشورت ملت آنرا در موقع خودش منسوخ کند ولی تا موقعی که این کار نشده است بنده کسی را این جا نمی بینم و در خارج هم گمان نمیکنم کسی باشد که در خاطر بیورد که آن تعهدات را يك روزی منسوخ کند یا بموجب يك عمل دیگری يك صدمه به او برساند . حتی یکی از آقایان که نطق فرمودند که شاید اعتقاد زیادی بجمعه ملل بایکی از عهود دیگر نداشته باشند ممکن است و این مسئله نظری است ولی فعلاً آن مسئله منظور و مقصود نیست . حالا من میخواهم به بنم ز این چه نتیجه حاصل می شود ؟ دولت میگوید این عهدنامه منافاتی با تعهدات جامعه ملل ندارد بطرف هم نوشته است و مقصود از اینکه منافاتی ندارد یعنی آن تعهدات را محترم خواهد شمرد و از طرف دیگر هم دولت اتحاد جماهیر شوروی از ما نخواسته است که ما آنها را ول کنیم برای اینکه اگر میخواست وقتی ما میگفتیم منافات ندارد و خللی بانها وارد نمی آورد میگفت خیر منافات دارد و لطمه بانها وارد میآورد و ما این را

قبول نمینماییم و باید خللی بیورد . پس میخواهم عرض کنم که ما یعنی دولت و مجلس و تمام فکر ملت عجلاناً کسی خیال ندارد که بموجب این عهدنامه و توسطه رأی دادن بین عهدنامه خللی بتعهدات - بقیه وارد ببرد اگر کسی بخواد یکی از تعهدات سابقه را يك روزی منسوخ کند عقیده اش را در روزنامه ها مینویسد بعد هم همان است در اینجا مورد توجه واقع شود و مناسخ گردد ولی عجلاناً ما که رأی میدهم نمیکه اهم آنرا منسوخ کنیم و به همین ترتیب هم رأی میدهم

جمعی از نمایندگان - صحیح است

تقی زاده - يك نکته دیگر را هم میخواهم عرض کنم که ما میخواهیم از دولتی باشیم که در قول خودمان با شرافت و درستکار باشیم ولی از آن دولتی (همچو دولتی که آن نمیکند باشد) آن دولتی نباشیم که تا آنجائی که برای ما منفعت دارد تعهد خودمان عمل کنیم و آنجا هستی که منفعتمان نیست عمل نکنیم خیر ما اگر يك چیزی منفعتمان نیست جمع میشویم استقلال کامل هم داریم و نمایندگان ملت بموجب يك قرار ددی آنرا منسوخ میکنند اما مادامیکه این کار را نکرده ایم و آن تعهد در گردن ماست آن عمل میکنیم پس مقصود از عرایض من اینست که يك مصلحت کلی بین ما بشود و بنده هم باین عهدنامه رأی میدهم حتی تا کمال میل و ضعف هم رأی میدهم و خیلی هم میل دارم که از این رأی دادن بهره مند شوم ولی بقیه دارم که هم من اینطور که عرض کرده رأی میدهم و هم گمان دارم بلکه بقیه دارم که تمام آقایان به اینطور رأی میدهند که ما این را اینطور نفهمیدیم . (نمایندگان صحیح است) اصلاً هم بعضی آقایان عقیده شان این است که اینمطلب صریح و واضح است که در مراسله نوشته شده است منافات ندارد و بعضی آقایان هم که خدشه و تردیدی داشتند در وضوح آن و میل داشتند در صورت مجلس توضیح داده شود که این خللی در عهود و تعهدات سابقه ما نمیرساند وقتی ما این جا

گفتیم همینطور است و همه آقایان هم گفتند که ما همینطور رأی میدهم و مجلس شورای ملی هم این طور قبول میکند تا کمال میل و مبارکی هم قبول میکند معنیش این است که ما مراسله را اینجور فهمیده ایم که مقصود دولت ایران این است که منافاتی ندارد یعنی ملت ایران عقیده اش این است که این خللی به عهود سابقه ما نیست بجز معنی ملل یا عهود دیگر ما تمام دیگر وارد نمیآورد (بعضی از نمایندگان صحیح است) و ما هم همینجور رأی میدهم و دیگر بنده در این خصوص نه سؤال و نه لازم میدانم نه جواب بدهم و فقط مقصود توضیح است زیرا خود دولت قبول دارد طرف هم ده عهد بسته از ما نخواسته که خللی وارد بیورد پس وقتی ما يك معضاتی را میگوییم و توضیح میدهم دیگر سؤال و جواب لازم ندارد مثل اینکه يك کسی میگردد شد قبل از اینکه نمازتانرا بخوانید دستها و رویتان را بشوئید . یکی میگوید مقصودش وضو بود بدینتر دیگر میگوید باید توضیح داده شود که مقصود وضو است . یکی دیگر میگوید واضح است پس شد که بتر قبول در دید طرف هم که حرفی ندارد پس همه اینجور میفهمیم و همه اینجور رأی میدهم

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
رئیس - در کلیات دیگر مخالفی نیست ؟
(گفتند خیر)
(ماده واحده خبر کمیسیون شرح ذیل قرائت شد)
ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه تأمینیه و بیطرفی را که دارای هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است و در تاریخ اول اکتبر ۱۹۲۷ و هشتم مهر ماه ۱۳۰۶ بین نمایندگان ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد .
شیروان مخبر - اینجا يك لفظ واو زیادی است جای آن واو باید تاریخ فارسی را در پراشر گذاشت .

رئیس - بعد از حذف این و او رأی میگیریم بماده واحده .

آقا سید یعقوب - يك پیشنهادی عرض کرده ام . اصلاح عبارتی است

رئیس - ماده مجدداً قرائت میشود و رأی میگیریم (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه تأمینیه و بیطرفی را که دارای هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است و در تاریخ هشتم مهرماه ۱۳۰۶ و اول اکتبر ۱۹۲۷ بین نمایندگان ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد

رئیس - حرف و او حذف میشود . « و اول اکتبر » اول اکتبر خواهد شد . رأی میگیریم بین ماده واحده آقابنیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (آقابن نمایندگان به اتفاق قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . چند دقیقه تعطیل میشود (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یکساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس لوزراء - تقاضای بنده این است که لایحه در چند ماه پیش تقدیم کرده راجع به استخدام مهندس ذوب آهن و همینطور مانده است و این شخص در باب حقوقش بلا تکلیف است این اگر جزء دستور بشود و تکلیفش امروز معین شود خیلی خوب است

رئیس - مخالفی ندارد ؟ (گفتند خیر)

رئیس - خبری که راجع به استخدام آهن ذوب کی است مراجعه شده است بکمیسیون بودجه و خارجه و فوائد عمده کمیسیونهای سابق خبر های خودشان را داده اند ولی کمیسیون امور خارجه و کمیسیون فوائد عمده چون دوره اش منقضی شده است لازم میآید که این خبر مجدداً

مراجعه شود بکمیسیونهای مربوطه بعضی از نمایندگان - راپرت داده اند

رئیس - رسم اینطور بوده است که اگر راپرتی هم میدادند کمیسیونهای جدید بایستی مطالعه کنند

بیات - اجازه میفرمائید ؟
رئیس - بفرمائید

بیات - چون در واقع راپرت این لایحه از کمیسیون بودجه داده میشود و کمیسیونهای خارجه و فوائد عمده موافقت خودشان را اظهار میکنند و مدافع این لایحه هم کمیسیون بودجه است که مخبر او هست و کمیسیون هم هست بنده گمان میکنم که چون لایحه اصلیش از طرف کمیسیون بودجه است و آنها نظر فرعی و موافقت خودشان را اظهار کرده اند لذا بنظر بنده اشکالی ندارد . حالا بسته است بنظر آقابن .

معاون ریاست وزراء - همینطور که نماینده محترم فرمودند اساساً اگر بصل ریشه این مسئله مراجعه کنیم مسئله يك قدری روشن تر میشود . راجع به تخصص ذوب آهن يك قانونی لان موجود است که مجلس شورای ملی تصویب کرده است که دولت بکفرتخصص ذوب آهن استخدام کند . این يك قانون موجودی است برطبق آن قانون دولت برای جاری آن قانون این عمل را کرده . متخصص را استخدام کرده در پنج فقط صحتی که هست این است که در قسمت آن مبلغی که تخصیص داده بودند برای آن متخصص ذوب آهن و برای متخصص نفت برای متخصص ذوب آهن پول کم آمده است . برای زبدهی اعتبار است که دولت مجدداً يك لایحه داده است که چون این پول کم آمده است آقابن موافقت کنند . بنده برین نه از روش صرف احتیاج است و نه ملتیش که کمیسیونهای دیگر در این نظر کنند . قانون موجود هست که این متخصص را استخدام میکنند از آلمان . حالا فقط چیزی که هست دولت گفته است که این پول من کافی نیست و چون بدون اجازه مجلس

میشود . باو حقوق بدهند لازم است این را آقابن تصویب کنند . این اصل قضیه است . حالا اگر با نظامات موافق است آقابن رأی خواهند داد و الا خیر .

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - برای اینکه تکلیف بعد ها معلوم شود رأی میگیریم که مطرح بشود یا نه . آقابنیکه تصویب میکنند مطرح بشود قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد .

(ماده اول خبر کمیسیون شرح ذیل قرائت شد)
ماده اول - مجلس شورای ملی لوزراء فوئد اجازه میدهد که مسیو مارتن تبعه دولت آلمان را از تاریخ عزیمت او از آلمان با سالی ده هزار و هشتصد تومان برای مدت دو سال استخدام نماید .

مدیس - این غیر از آن است که فرمودند کارون - مطالبی را که بیان فرمودند شورای این لایحه است این تجدید کمترات است
دادگر - استدعا میکنم يك مرتبه دیگر قرائت شود (ماده اول و دوم خبر کمیسیون شرح آتی قرائت شد)
ماده اول - مجلس شورای ملی لوزراء اجازه میدهد که مسیو مارتن تبعه دولت آلمان را از تاریخ عزیمت او از آلمان با سالی ده هزار و هشتصد تومان برای مدت دو سال استخدام نماید

ماده دوم - سالی یکماه مرخصی بعلاوه منزل با اثاثیه تا معادل صدده حقوق و خرج معاودت از ایران تا آلمان مبلغ صد تومان داده خواهد شد و خرج تومبیل یا کرایه آن در راه فرتهائی که مسیو مارتن در داخله ایران میکند بعهده دولت است

بعضی از نمایندگان - این غیر از آن است
رئیس لوزراء - این لایحه آن نیست که بنده تقدیم کردم . این مال اور است . لایحه که بنده تقدیم کردم این است که پنجاه هزار تومان مجلس تصویب کرد که

اعتبار باشد برای استخدام دو نفر متخصص یکی برای راه آهن و یکی برای ذوب آهن . متخصص راه آهن را که استخدام کردند چهار و دو هزار تومان را این پنجاه هزار تومان را برای او تخصیص دادم و آمد هم مالیه گفت که چون پنجاه هزار تومان مجلس برای این کار تخصیص کرده ما نمیتوانیم بیش از هشتاد حق بدهیم پس ما این متخصص ذوب آهن و او هم استخدام کرده و دند و هشتاد و حقوق دادند و آن اعتبار تمام شد بعد مدتی لایحه مجلس شورای ملی تقدیم کرده برای تقاضای اعتبار بقیه مدت و رد و بدل و خلاص همین تقاضا داریم تقاضای دیگری نیست

مدیس - ما اورا رأی می دهیم اما این نیست شیون مخیر - اجازه می فرمائید . این همان لایحه ایست که آقای رئیس الوزراء در موقع وزارت فرایند عامه شان مجلس دادند . ماده اول در حقیقت استخدام دوساله مارتن است که هشت ماهش را بموجب تصویب مجلس شورای ملی خدمت کرده است و حقوق خود را گرفته است بقیه دوسال . اما در جزوه همین ماده اول گنجانیدم و مخصوصاً این ماده مارتن رتب در کمیسیون بودجه گذرانده شد که عنوان تمدید نداشته باشد . سرانسر استخدام مارتن دو سال است يك قسمتش را بموجب آن هشت ماه که تصویب شده خدمت کرده يك قسمتش را هم خدمت کرده که هنوز بتصویب مجلس نرسیده بقیه اش هم باقی مانده است تا آخر دوسال . این همان لایحه است تصور میکنم اشکالی داشته باشد .

مدیس - اصل استخدامش شده است یا نشده است مخیر - شده است هشت ماه هم کار کرده است
رئیس لوزراء - در قانون که از مجلس شورای ملی گذشته است دو نفر متخصص را برای دوسال یکی برای راه آهن یکی را برای ذوب آهن تصویب کردند پنجاه هزار تومان هم اعتبار دادند برای حقوق این دو نفر که چهار و دو هزار تومان آنرا (چون مهندس راه آهن

را زود تر خواستند (رئیس کل مالیه سابق نخصیص داد
 بمحقق مهندس راه آهن و برای دوسال مهندس ذوب
 آهن هشت هزار تومان بیشتر بقی نماد در صورتیکه
 از هر دوساله کمتر است شده است هشت ماهش را از اعتبار
 پنجاه هزار تومان برداشته اند و بقیه اش بدون اعتبار
 مانده است. از محل چهار میلیون و نیم ذوب آهن هم
 مالیه بپوشاند. میگوید چون پنجاه هزار تومان برای
 این دو خدمت تصویب شده بود حالا باید بروید و بقیه
 را اعتبار بگیرد و ما غیر از هشت ماهی که این مهندس
 اینجاست و خدمتهای هم کرده است و نقشه های هم کشیده
 است و مشغول کار است برای بقیه مدت خدمت او
 تا دوسال مابقی هشت ماه اول اعتبار میخواهد. چیز
 دیگری نیست.

مدرس - پس تقاضای اعتبار نکنید
 رئیس - آقایان احتشام زاده و شریعت زاده
 پیشنهاد کرده اند که این لایحه از دستور امروز
 خارج شود. آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده خودم بری طرح این موضوع
 رأی داده ولی بعد از قرائت ماده اول این لایحه برای
 بنده اشکالی پیدا شده است. این شخص قبلاً بر طبق
 يك قانونی کمتر شده است یا نه؟ اگر کمتر شده
 و بوجهی که بودن اعتبار برای تکمیل حقوق و اعتبار
 تازه میخواهند البته این اشکالی ندارد ولی از ماده اول
 این طور استنباط میشود که لان دارد استخدام میشود
 ما باید سعی کنیم که نظامنامه حاکمیت داشته باشد و
 بجهای که لازم است این لایحه برود باین مناسبت بنده
 تصور میکنم دیدن از دستور امروز خارج شود و
 بکمسیون های مربوطه برگردد

آقای سید یعقوب - بنده مخالفم. اجازه میفرمائید؟
 رئیس - بفرمائید.

آقای سید یعقوب - بنده چون در کمسیون بودم
 میخواهم يك عرایضی بکنم برای حل مسئله نه اینکه

يك فرمایشی آقای شریعت زاده فرمودند من بخوام
 مخالفت کنم با يك پیشنهادی آقای رئیس لوزراء فرموده اند
 بخو هم تقویتشان بکنم. اصل حل این مسئله را عرض میکنم
 در دوره پنجم بآن عجله که آقای مدرس داشتند که ما
 باید خودمان آهن را در بیاوریم و راه آهن بسازیم و
 مبخ آهن درست کنیم آن پیشنهاد را کردند. در مسئله
 راه آهن مجلس بدوات اجازه داد که متخصص برای
 ذوب آهن استخدام کنند و يك قانونی از مجلس گذشت
 همینطور که میدانید...

مدرس - مفهوماً

آقای سید یعقوب - بعد هم آمدیم اعتبار ددیم بدوات
 که پنجاه هزار تومان برای مهندس راه آهن و آهن
 ذوب کنی بیاورند. دولت آمده این مفهومی که در این قانون بود
 منطبق کرد بر این مصدق که در این باشد که همه هم
 تصدق میکنند و رئیس جمهور آلمان هم خیلی از این
 شخص تجوید کرده است که يك شخص متبحر و يك
 شخص جدی و علاقه مندی است نسبت آهن بران و کارخانهجات
 کارروان - اینها را که همه تصدق دارند.

آقای سید یعقوب - صبر کنید آقای بعد مخالفت کنید
 نه در کمسیون میآیند و نه مخبر بدبخت که جواب میدهد
 گوش میدهند و يك کسی را هم که میخواهد مسئله را
 حل کند هو میکنند. صبر کن بعد هو کن! دولت آمد
 این مفهوم را تطبیق کرد بر این مصدق که عبارت از
 پلندومارتین باشد. پنجاه هزار تومان مجلس بدوات
 اجازه داد و دکتر میلیسوا از پنجاه هزار تومان چهل و
 دو هزار تومانش را برای پلندومارتین معین کرد و هشت هزار
 تومان برای او ماند و همین مسئله بود که آقای دکتر
 مصدق ایراد کردند که علت اینکه رفتند دلار خریدند
 چه بود و جواب داده شد که این را ما ملاحظه کردیم
 شاید دلار زیاد و کم بشود. این را وقتی که از دکتر دفاع
 میکردیم یادمان نرفته است. این همان مطلب است دولت
 مطلق این اجازه که در دستش بود مسیومارتین را آورد

هشت هزار تومان برای هشت ماهش دادند که بنده
 مقدمات باید موجود بود که ما این يك شخص متخصص
 است ما دست را بر نداریم. قدری آدم خوب بوده
 گفتن من این قسمت را عمده است آهن را میدانم ولی معرفت
 لایس را نمیدانم که در این معین است و در اینجاست
 در وقت پیشنهاد کردند بدوات هم يك نفر از کمسیون
 آمد و این کسی که آمده است همین شخص است که بقیه
 است در سیمان و معدن آهن را پیدا کرده است که
 مستحضر هستید لایحه دو نفر آلمان تحت اش مشغول
 کار هستند چهار ماه است که این مسئله را این حقوق پیش
 داده اند است لایحه بدوات در تعقیب اعتبار سابق آمده
 مجلس ... هم برای اینکه کار دولت و مجلس را درست
 کرده بشم و سابقه هم بر این بوده است که کمترها
 کمسیون او درجه نهمی کرده است این تعهدی را که دولت
 منطبق بر مصدق کرده است یعنی بکنفر آهن ذوب کنی. که
 دولت مجز بوده است منطبق کرده است بر مصدق خارجی که
 عبارت از مارتین باشد بری درست کردن آن قانون این را
 آوردیم در کمسیون بودجه و به این شکل تنظیم کردیم
 این اسل و وقیع است حالا عرض از این عرایض بنده
 به خواه آقای شریعت زاده است. از تقویت بدوات بنده
 مقصود شرح آمدن مارتین و شرح عملیات کمسیون بودجه
 هست و کاملاً مطابق موازین و اصول هم بوده است و بر
 خلاف موازین و اصول هم نبوده است و بنده همان میکنم
 که هیچ اشکالی نه بحسب نظامنامه و نه بر حسب سابقه
 نداشته باشد دیگر استه است برای مجلس حالا آقای میرزا
 علی میخواهی هو برای نفرما

مخبر - عرض میکنم بنده برای تکمیل فرمایش آقای آقا
 سید یعقوب ماده سه قانون ساختن راه آهن و آهن ذوب
 کنی را میخواهم که رفع اشکال از آقای شریعت زاده وسایر
 آقایان بشود (ماده سوم - برای تهیه نقشه مقدمه راه
 و نقشه ترتیب استخراج آهن و تأسیس کارخانه آهن ذوب
 کنی در ایران دولت مجاز است بکنفر متخصص آمریکائی و

بکنفر متخصص آلمانی بلافاصله پس از تصویب این
 قانون و عدد کافی مهندسی ایران استخدام نماید. به حسب
 این ماده دولت مسیومارتین آلمان را که لایحه استخدامش
 کمسیون خارج کرده بقیه است و کمسیون خارج وقت
 هم به هیئت و موافقت کرده استخدام کرده است.
 بعد از تصویب این لایحه اظهار علی حسب پنجاه هزار
 تومان اعتبار برای حقوق آهن معین میباشد چهل و دو
 هزار تومان از این پنجاه هزار تومان برای حقوق متخصص راه
 آهن داده اند و بقیه داده است هشت هزار تومان و بدوات تصور
 کرده است که در ضمن هشت ماه ملان است متخصص آهن
 ذوب کنی آلمان کار هیش را تمام کند ولی مسیوماً
 این هشت ماه کافی نبوده است علاوه مجلس شورای ملی
 مدت معین کرده و جزوه داده است از دوسال آنها را
 استخدام لایحه و فعلاً آن اعتبار کسر آمده است یعنی
 هشت هزار تومان بیشتر پول نداشته اند و این هشت
 هزار تومان حقوق هشت ماهه مارتین بوده است و لان
 مدت چهار ماه است که حقوق بگیرد و کار میکند
 کمسیون بودجه اینطور در نظر گرفت که برای تکمیل
 قانون هشت ماه و شش ماهه را از یکدیگر جدا
 کردن لازم نیست و این دوسالی را که مجلس بر صبق
 قانون سابق ری داده است (ملات را هم که آلمان است
 کمسیون - برای داده اند) بکمسیون معین اند و
 شخص هم که مسیومارتین باشد در اینجا هم برده شده
 و لایحه قانونی و قانون سابق ندارد در این جا فقط
 شخص و اعتباری را که دولت میخواهد تصویب شده
 حالا دیگر بسته است نظر آقایان

رئیس - پیشنهاد دیگری است قرائت میشود و ری
 گرفته میشود

(اینطور قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم از دستور امروز خارج و در اول
 جلسه بعد جزء دستور باشد دادگر

رئیس - آقای دادگر

دادگر - آقای رئیس الوزراء تقاضا کردند که جزو دستور بشود و هم اصولاً چون با رئیس دولت موافق بود برای دادیم و خواستیم فکر ایشان را راحت کنیم بعد در عمل احساس کردیم يك اشکالات است و غالب از رفقا بجزبان عمل آشنا نیستند و این هم همان ضرری است که غالباً به آقایان عرض کرده ام که امور غفلی که بمجلس می آید به این اشکالات بر میخورد و البته اگر در مسائل يك قدری سابقه داشته باشند بهتر است این است که ما تقاضا میکنیم که در اول جلسه آینده مطرح شود که رفقای که از قضیه دور هستند و آشنا بجزبان امر نیستند يك مطالعه بکنند و در اول جلسه آتی جزو دستور بشود شریعت زاده - بنده پیشنهاد آقای دادگر را قبول میکنم.

رئیس الوزراء - بنده هم قبول میکنم

حاج آقا رضا رفیع - حالا بنده مخالف هستم

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای شریعت زاده

آقای نیکه موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم به قسمت دوم

پیشنهاد آقای دادگر.

شیروانی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

شیروانی - دستور جلسه آتی ما يك چیز مسلم و معینی هست راجع به قراردادها است که خبرش را هم کمیون بودجه داده است و ما باید در جلسه آتی این مسئله را مقدم بداریم و ختمه بدهیم

رئیس - آقای دادگر

دادگر - این طبیعی است که قضایا هر قدر مهم تر باشد به قضایای مادون خودش تفوق پیدا میکند ما حاضریم که اگر مسئله قرارداد حاضر شد و آمد مجلس

البته مقدم باشد و پیشنهادی که ما کردیم بعد از او باشد

رئیس - بعد از قراردادها جزء دستور میشود.

جلسه آتی روز یکشنبه ...

شیروانی - بنده پیشنهاد میکنم روز شنبه باشد

حاج آقا رضا - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

حاج آقا رضا رفیع - گمان میکنم اگر آقای شیروانی

هم موافقت بفرمایند که کارها همان جریان عادی باشد

بهرتر خواهد بود برای اینکه آقایان خیلی در این چند

روز کار کرده اند خوب است آقای شیروانی هم موافقت

بفرمایند که همین روز یکشنبه جلسه باشد.

شیروانی - بنده هم صرف نظر میکنم

رئیس - آقای حاج آقا رضا

حاج آقا رضا رفیع - بنده میخواستم از آقای رئیس

استدعا کنم که آن پیشنهاد بنده را قرائت فرمایند و

اگر ممکن است آقایان در آن زمینه مساعدت بفرمایند

و آن پیشنهاد راجع است به فرخ خان چون آید فقیری

است و گمان می کنم که هیچوقت موقع پیدا نخواهد

شد در مجلس شورای ملی که کار مهمی نباشد به این

جهت پیشنهاد کرده این مسئله هم که چندان معطلی

ندارد جزء دستور شود که کار بکفر بدبخت بیدچاره هم

تمام شود ما يك کار هی مهمی داریم و يك کار های

بزرگی هم صورت داده ایم

بنده تقاضا میکنم که آقایان اجازه بفرمایند برای ذکوة

آن کارها هم که باشد اینرا بگذرانیم

رئیس - برای جلسه آتی.

حاج آقا رضا رفیع - جلسه را ختم فرمودید

رئیس - بی جلسه آینده روز یکشنبه دستور هم

اول شیلات وبعد لایحه راجع بمسئله مرزین بعد هم راجع

بفرخ خان

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

قانون

اجازه مبادله عهدنامه تأمینیه و بی طرفی منعقد بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

مصوب ۲۷ مهر ماه ۱۳۰۶

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه تأمینیه و بی طرفی را که در ای هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است و در تاریخ هشتم مهر ماه ۱۳۰۶ (اول اکتبر ۱۹۲۷) بین نمایندگان ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضا شده تصویب و جزو مبادله نسخ صحه شده آید بدوات میدهد این قانون که مشتمل بر یکماده و متن عهدنامه ضمیمه است در جلسه بیست و هفتم مهر ماه یکهزار و سیصد و شش شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

متن عهدنامه تأمینیه و بیطرفی

اعلیحضرت همیون شاهنشاه ایران

کمیته مرکزی اجرائیه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

با در نظر گرفتن اینکه منافع طرفین متعاهدین مستلزم تعیین شرایط معینانه است که موجب تشدید روابط محکم طبیعی و دوستی صمیمانه که بین طرفین موجود است باشد برای این منظور نمایندگان مختار خود را به ترتیب ذیل معین نمودند:

اعلیحضرت همیون شاهنشاه ایران آقای علیقلی خان انصاری وزیر امور خارجه ایران

کمیته مرکزی اجرائیه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی آقای کتودکی واسیلویچ چیچرین کمیسر ملی امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ولومیکهائیلویچ کارا خان قائم مقام کمیسر ملی امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

نمایندگان مزبور پس از ارائه اعتبارنامههای خود که موافق قاعده و ترتیبات لازمه بود در مراتب ذیل توافق نظر حاصل کردند:

فصل اول

اساس روابط مابین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ است که تمام مواد و مقررات آن معتبر مانده و شامل تمام خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد

فصل دوم

هر يك از طرفین متعاهدین متعهد میشوند که از حمله و تجاوزات بطرف مقابل و یا وارد کردن قوای مسلحه خود بجز طرف مقابل خودداری بکنند

در صورتیکه یکی از طرفین متعاهدین مورد حمله يك یا چند دولت ثالث بشود طرف متعاهد دیگر متعهد میشود که بیطرفی خود را در تمام مدت مخصوصه محفوظ بدارد و ضمناً طرفی که مورد حمله واقع شده است نباید بر فرض هر قسم ملاحظات سوق الجیشی و تکتیکی و با سیاسی که باشد و یا هر نوع منافع که برای او از آن متصور شود این بیطرفی را نقض نماید.

فصل سوم

هر يك از طرفین متعاهدین متعهد میشود که نه عملاً و نه رسماً در اتحادها و ائتلافهای سیاسی که بر ضد مصونیت دری و بحری و یا بر ضد استقلال و یا تمامیت و یا حاکمیت طرف متعاهد دیگر منعقد شده باشد شرکت نمایند.

همچنین طرفین متعاهدین از مشارکت در محاصره ها و بانکت های اقتصادی که بوسیله دولت ثالث بر ضد طرف متعاهد دیگر بعمل آمده باشد خودداری خواهند نمود.

فصل چهارم

نظر بتعهدات مقرر در فصول ۴ و ۵ عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ چون هر يك از طرفین متعاهدین قصد دارند در امور داخلی طرف متعاهد دیگر مداخله ننمایند و تبلیغات و یا مبارزه بر علیه دولت طرف دیگر نکنند مستخدمین خود را در خاک متعاهد دیگر از اینگونه عملیات اکیداً ممنوع خواهند داشت.

اگر اتباع یکی از طرفین متعاهدین در خاک متعاهد دیگر اقدام بعملیات تبلیغات و مبارزاتی که مصادر امور آن ممالک آثار منع نموده باشند نمایند دولت آن ممالک حق خواهد داشت مرتکبین را مجازاتهای مقرر رسامه و از عملیات آنها جلوگیری نماید.

همچنین بعتبر فصول مذکوره در فوق طرفین متعهد میشوند در خاک خود از تشکیلات و عملیاتی که ذیلاً شرح داده میشود تقویت نکرده و جلوگیری نمایند:

اولاً - از تشکیلات و دستجاتیکه قطع نظر از اسم و عنوان آنها قصدشان مبارزه بوسیله عملیات تجاوز کارانه یا بلوا یا سوء قصد بر علیه دولت طرف متعاهد دیگر باشد.

ثانیاً - از تشکیلات و دستجاتیکه خود را بنام دولت متعاهد دیگر یا با یک قسمت آن معرفی نمایند و همچنین قصدشان مبارزه با وسایل مذکوره در فوق یا دولت متعاهد دیگر بوده و آسایش صالح متعاهد دیگر را متزلزل می نمایند و یا سوء قصد نسبت بنهایت اراضی متعاهد دیگر دارند لذا ترتیب مذکوره در فوق طرفین متعاهدین همچنین متعهد میشوند که تجهیزات انفرات و ورود قوای مسلحه و اسلحه و مهمات جنگی و هر نوع مواد حربی را بجز خود برای تشکیلات و دستجات مذکور در فوق ممنوع بدارند.

فصل پنجم

طرفین متعاهدین متقبل میشوند که هرگونه اختلافان را که ممکن است مابین آنها حاصل شود وبطریق عادی سیاسی حل نتواند بشود بوسایل مسالمت کارانه که مطابق مقتضیات وقت باشد حل و تسویه نمایند.

فصل ششم

خارج از حدود تعهداتی که طرفین متعاهدین مطابق این عهدنامه عهده دار شده اند طرفین آزادی مطاق خود را در روابط بین المللی خود محفوظ میدارند.

فصل هفتم

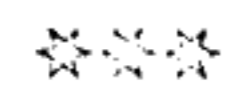
عهدنامه حاضر برای مدت سه سال منعقد میشود و در اسرع اوقات بتصویب و تصدیق مقامات مقننه طرفین خواهد رسید و پس از آن بموقع اجراء گذارده خواهد شد مبادله تصویب نامها در شهر طهران یکماه بعد

از تصویب قرار داد بعمل خواهد آمد.

بعد از انقضاء مدت اصلی این عهدنامه تا زمانیکه یکی از طرفین متعاهدین قصد خود را در باب فسخ آن اعلام نماید عهدنامه حاضر همیشه بخودی خود برای مدت یکسال تمدید شده محسوب خواهد شد در صورت اعلام فسخ از طرف یکی از متعاهدین عهدنامه برای مدت ششماه دارای اعتبار خواهد بود.

فصل هشتم

عهدنامه حاضر برای هر يك از طرفین متعاهدین در سه نسخه اصلی بزبانهای فارسی و روسی و فرانسه نوشته میشود در موقع تفسیر هر سه متن سندیت خواهد داشت در موقع بروز اختلاف نظر در تفسیر متن ها متن فرانسه معتبر محسوب می شود. علیهذا نمایندگان مختار مذکور در فوق این عهدنامه را امضا کرده و بمهر خود مهور داشتند مسکو

صورت مجلس (۱)

آقای علیقلی خان انصاری وزیر امور خارجه ایران بر حسب دستور العمل و بنام دولت متبوعه خود تا کیداً اعلام میدارد که در موقع امضاء عهدنامه تأمینیه و بیطرفی مابین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تاریخ امروز دولت علیه ایران هیچ نوع تعهدات بین المللی که مخالف این عهدنامه باشد نداشته و همچنین در تمام مدت اعتبار این عهدنامه اینگونه تعهدات را عهده دار نخواهد شد.

آقای بر حسب دستور العمل و بنام دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تا کیداً اعلام میدارد که در موقع امضاء عهدنامه تأمینیه و بیطرفی مابین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و دولت علیه ایران در تاریخ امروز دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هیچ نوع تعهدات بین المللی که مخالف این عهدنامه باشد نداشته و همچنین در تمام مدت اعتبار این عهدنامه اینگونه تعهدات را عهده دار نخواهد شد.

صورت مجلس (۲)

مطابق مقررات عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ که جزء و کلاً اعتبار خود را محفوظ میدارد تعهدات فصل دوم عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که در تاریخ امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است در باب وارد نکردن قوای مسلحه بخود متعاهد دیگر مربوط بمواردیکه در فصل ششم عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده و نیز بتوضیحاتیکه نسبت باین فصل داده شده است نیست.

مراسله نمره (۱)

آقای کمیسر ملی

در موقع امضاء این عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است افتخار دارم مراتب ذیل را بشما اعلام بدارم:

نظر باینکه دولت علیه ایران همواره اهتمام دارد که تعهداتی را که بطیب خاطر قبول میکند آزاد دقیقاً انجام دهد و چنانکه این عهدنامه حاضر را با نیت صادقانه امضاء میکند که تعهدات نشیبه از آنرا محترم شمارد و چون تعهدات مزبوره را با تمهیداتی که در مقابل جامعه ملل دارد منافی نمیشمارد علیهذا دولت علیه

ایران بدولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعلام میکنند که تعهدات را که از عضویت خود در جامعه ملل دارد بنوبه خود محترم و مجری خواهد داشت. از احترامات فایده من نسبت بخودتان اطمینان داشته باشید.

مراسله نمره (۲)

آقای وزیر

توقیراً بنام دولت متبوعه خود بشما اطلاع میدهم مراسله مورخه امروز شما بضمون ذیل واصل و از مدلول آن اتخاذ سند شد:

« در موقع امضاء این عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است افتخار دارم مراتب ذیل را بشما اعلام بدارم:

نظر به اینکه دولت علیه ایران همواره اهتمام دارد که تعهدات را که بطیب خاطر قبول میکند آنرا دقیقاً انجام دهد و چنانکه این عهدنامه حاضر را با نیت صدقانه امضاء میکند که تعهدات ناشیه از آنرا محترم شمارد و چون تعهدات مزبوره را با تعهداتی که در مقابل جامعه ملل دارد منافی نمیشمارد علیهذا دولت علیه ایران بدولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعلام میکند که تعهدات را که از عضویت خود در جامعه ملل دارد بنوبه خود محترم و مجری خواهد داشت» در اینموقع احترامات فایده را تجدید مینماید.

اجازه مبارکه این عهدنامه که مشتمل بر هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است در جلسه ۲۷ مهرماه

رئیس مجلس شورای ملی

حسین پیرنیا

۱۳۰۶ شمسی داده شده است